

Oude Kerk, 29 maart 2024

Goede Vrijdag

ds. Johan Meijer

---

gelezen: Hosea 6: 1-6; Johannes 18 en 19

titel: Jezus. Je-Broer. Je-Zus.

Overdenking

*gemeente van de Gekruisigde,
lieve mensen van God*

|

Gistermiddag werd door de NOS het volgende bericht gepubliceerd:

“Voor de aanhangers van de overleden Russische oppositieleider Aleksej Navalny waren de afgelopen veertig dagen vol van verdriet, twijfel en angst. Maar Navalny's graf is nu ook een

plek van troost en hoop. Aanhangers zien er dat ze niet alleen zijn. Al is hun stille verzet niet zonder gevaar.

"Ik ben het nu zo zat om bang te zijn dat ik vandaag besloten heb om te komen om hem te bedanken", zegt een meisje dat het graf bezoekt. Een jongen zegt: "Je moet wel komen, als je ziet wat er de laatste jaren in het land gebeurt. En Aleksej heeft iedereen moed gegeven. Mensen begrijpen nu dat je kunt vechten."

Maar de Russische autoriteiten doen er alles aan om te voorkomen dat de rouwbetuigingen uitlopen op demonstraties. Zij die steunbetuigingen uiten, wordt de mond gesnoerd of erger."

Tot zover het bericht van de NOS

II

Het was op de derde dag van de Veertigdagentijd, vrijdag 16 februari, dat Navalny stierf. Enkele dagen later was ik in Londen, waar tegenover de Russische ambassade een bloemenzee ontstond voor Navalny. Indrukwekkend was dat.

Voor de goede orde: het was zijn naam Aleksej Navalny die ik gisteravond bedoelde te noemen in het Tafelgebed. "De inspanningen die mensen verrichten, de offers die mensen brengen, soms met hun leven, zoals uw rechtvaardige dienaar Abel, zoals de tegensprekers van onrecht, zoals Aleksej Navalny". Zo had het moeten klinken.

III

Het kleurde de Veertigdagentijd, althans voor mij wel. Want Veertigdagentijd mag wel iets meer zijn dan alleen wat luxedingetjes aan de kant zetten voor een poosje, of ergens tijdelijk mee te stoppen. Interessant is dat sommige dingen die je meer bewust maken je zo goed kunnen doen, dat je jezelf de vraag kunt stellen, waarom je dat dan niet altijd doet. Maar de dood van Navalny gaf het bezig zijn met de gang van Jezus een heel andere lading en verdieping. Het gaf dat eeuwenoude verhaal over Jezus een actueel gezicht.

IV

En nee: Navalny is de messias niet, zoals overigens geen enkele politicus dat is, of er tijdelijk voor wordt aangezien. Maar de moed en de durf om te staan waar hij voor stond en het met de dood te moeten bekopen, verbindt Navalny wel met hoe dat met Jezus ging. De situatie totaal anders, onderliggende processen vergelijkbaar. Een stem die niet gehoord mag worden, die tot zwijgen gebracht moet worden. Patronen die door de dissident bloot worden gelegd en verdoezeld moeten worden. De afwezigheid van rechtvaardige processen.

V

Je zult maar de moeder zijn, de moeder van Jezus, de moeder van Aleksej. Een echte Mater Dolorosa. Een moeder van smarten. Je zult maar een allernaaste zijn, het zal je geliefde zijn, ja vader, je broer, je zus die zo moet sterven aan zijn idealen, aan waar zij voor stond. Navalny is niet de enige broer van Jezus. Jezus heeft vele broers en zussen die eenzelfde levensinstelling hebben die hen komt te staan op gevangenneming, oneerlijke processen en soms ook de dood. Het blad Wordt Vervolgd van Amnesty International staat er onophoudelijk vol mee. Jezus heeft talloze broeders en zusters die hun veiligheid, hun leven niet zeker zijn.

VI

Op het koor van deze kerk staan al wekenlang twee grote werken van Karel Leusink opgesteld. Die beide luisteren naar de titel: Jezus. Je-Broer. Je-Zus. Afgelopen maandag stonden we tijdens een Passiebijeenkomst van de Raad van Kerken stil bij het kunstwerk voor de kijker rechts. De vriendelijke Christus, de Inclusieve Veelkleurige Christus, de Stralende Christus, die vrede uitstraalt en ons tegemoet lacht met zijn lief gelaat.

VII

Het linker paneel heeft duidelijk een heel andere uitstraling.

Lijden en uitputting straalt Je uit.

Afgepeigerd lijk je.

Is je ene blauwe oog nog blauwer geslagen?

Bijzonder dat de schilder je blauwe ogen gegeven heeft, want aannemelijker is dat je in het echt toch donkerder ogen had, wellicht ook een donkerder huidskleur? Je joodse afkomst zou dat toch doen vermoeden en dat je uit het Midden Oosten komt.

De iconografie gaf je een baard, de schilder ook. Maar maakt dat uit? Het rechterpaneel geeft wel aan dat Je je kunt identificeren met een ieder van ons.

IIX

Maar kan een ieder van ons zich identificeren met dit lijdende gelaat, met je doornenkroon?

Ja, zegt de doodvermoeide, die uitgeput is geraakt door tegenslag na tegenslag.

Ja zegt de intens verdrietige die de opstapeling van leed na leed niet meer verdragen kan.

Ja zegt de slapeloze, die de rust niet meer vinden kan.

Velen kunnen zich broer of zus van Jezus noemen, als hun leven lijden is geworden, als hun werkelijkheid een woestijn is. Daarin kunnen wij ons identificeren met Hem die zo geleden heeft. En daarin kunnen wij Hem ook als een Medestander zien, één die ook door de dalen is gegaan, ook over wegen van lijden, ook door het woud van eenzaamheid.

Je kijkt ons aan alsof Je zeggen wilt: Ik zie wat jij doorstaat.

IX

Maar kijk jij ons ook aan alsof je zeggen wilt: zie je Mij in wat Ik moest doorstaan? Dat je verraden wordt door een naaste. Dat een ander ontkent dat hij je kent. Dat weer een ander zijn handen niet vuil wil maken aan je proces en dat nog een ander zijn achterbakse agressie op je botviert? Dat er achter je rug om wordt gekletst en geoordeeld? Dat er complotten tegen je gesmeed worden? Dat je een levensgevaar bent voor hen die denken hun smerige praktijken in stand te houden? Dat is wat Jij moest doorstaan, Jezus.

En nu kijk je me aan en vraagt me recht op de vrouw, recht op de man af: wil je dat ook onder ogen zien? Wil je nu nog steeds mijn Broer, mijn Zus genoemd worden?

X

Want zo ja, kijk dan ook eens verder dan de doornen. Kijk eens naar Mijn gouden kroon. Koninklijk waardig is die kroon, die als het ware als een band doorloopt tot in mijn hals. Kroonpunten als fakkels die oplichten in het aardedonker. Die ook van jou, hoezeer je ook

lijdt, een Koning maken. Nee niet óók. Die omdàt je de lijdensbeker zo tot op de bodem gedronken hebt jou koninklijke waardigheid verlenen.

En die aan Mijn handgebaar, de twee geheven vingers, de ware betekenis geven dat wie als Rechtvaardige leeft en lijdt waarachtig recht van spreken heeft.

Amen